

ŞEHR-İ RAMAZAN

ÖZLÜCE NURETTİN TOPÇU KIZ ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ RAMAZAN YAYINIDIR

MÜSLÜMANLIKTAKİ BAYRAMLAR: MARİFETE ERMENİN ŞÜKRÜ OLARAK BAYRAM / EKREM DEMİRLİ

Müslümanların hayatında iki bayram var: Kurban ve Ramazan bayramı! Her iki bayramın iki temel ibadetin ardından gelmesi bayramın mahiyetini idrak etmek bakımından önemlidir. 'Fıtr' bayramı oruç ibadetinin ardından gelirken kurban da hac ibadetinin ardından kutlanıyor. Zekatın genellikle Ramazan ayında verilme ihtimalini hesaba katarsak - en azından fitre sadakası var - Ramazan bayramı onunla da ilgili olabilir. Demek ki her iki bayram iki veya üç temel ibadetin ardından gelerek 'ibadetin neticesindeki bayram' veya 'vuslat bayramı' fikrini zihnimize tahkim ediyor. Biz bayramı başka türlü düşünmüyoruz. Buna bir de 'yarım' bayram ve 'müminlerin hacı' sayılan Cuma bayramını eklersek, 'iki buçuk' bayramımız ibadetlerin neticesinde kutladığımız bayramlardır. Binaenaleyh müslümanlıkta bayramlar ibadetlerin neticesinde ortaya çıkan kutlamalar veya tebrikleşmeler olarak görülmelidir. Bu durumda 'bayram' ibadetin makbul olması veya ibadet vesilesiyle gerçek maksadımızı ve var oluş gayemizi idrak etmemizle ilgilidir. Hz. Adem ve Hz. Havva ilk günahın ardından 'Rabbimiz biz nefsimize zulmeyledik' demişlerdi. Kastettikleri şey, nefsimizin kadrini ve değerini bilemedik, hazların ardından gitmekle nefse kıymet kazandıracamız zannettik, meğerse yanıldık demektir. Bilemedik ki insanın kıymeti Hak'tadır ve itibarımız O'ndandır. İşte ibadet ederken ayet-i kerimde beyan edilen durumu yaşarız: Nefsimizin değerini idrak ederek ibadet ederiz, ibadet ederek kadir ve kıymete nail oluruz. İbadetle kevn ü fesad aleminin dışına çıkabilenlere zaten her gün bayram! Sanki cennete varmışız, imtihanı az rahmeti bol bir hayatın ardından daha büyük nimetlere nail olmanın sevincini paylaşıyoruz. Allah cennete girdiklerinde müminlerin son sözlerinin 'El-Hamdü lillah (Allah'a hamd olsun)' olacağını beyan eyledi. Biz dünyada o duaya binaen birbirimizi tebrik ediyor, dünyada beşaretini aydığımız cennetle birbirimizi tebrik ediyoruz.

Bayramların ne anlama geldiğini idrak edebilmek için önce ne olmadıklarını hatırlamak gerekir: Müslümanlıkta bayramlar insanların öteden beri kutlaya geldikleri -başlangıçta dini içeriğe sahipken tefessüh etmiş- festivallere benzemez. Müslümanlar bayramlarda festivallerde olduğu gibi normal hayatın dışına çıkarak boşalmaz, patlamaz, taşkınlık ve zevke dalarak içlerini dışlarına çıkartacakları gün olarak bakmazlar bayrama. Böyle taşkınlıklar zaten garip gelir onlara: insan içinde neyi biriktirmiştir ki bayram vesilesiyle taşkınlık yapmaya ve boşalmaya muhtaç kalsınlar? Müslüman için bayram hayatı daha iyi anlamak, var olma nimetini idrak etmek, bu idrakin neticesinde ortaya çıkan marifet neşesini paylaşmak, aynı nimete erenlerle kutlamak demektir. İbadeti ifa ederken nispeten emek harcarız, yorularak ibadeti yerine getiririz; bayram ise ibadetin neşe kısmını teşkil eder. Haddi zatında biz bütün ibadetleri tekil yerine getiririz, tebrikleşmede ise cemaat oluruz, hayatın anlamını birlikte idrak ederiz. Bu tebrikleşme marifetin neticesi olduğu için 'ayık' olmak gereken hallerdir; dindarlık insanın içinde patlamalara yol açacak şekilde biriktirmeleri iktiza etmez, bu nedenle taşkınlık Müslüman hayatına yabancı sayılmıştır. Din bizden arzularımızı yok etmemizi istemedi ki, biriken arzular sonra patlamaya yol açacak bir gün arasın!

İslam'daki bayramlar geçmişte veya günümüzde toplumlarda görülen siyasal içerikli 'resmi' bayramlarla da bağdaşmaz. Toplumsal asabiye ve dayanışmayı tahkim eden böyle bayramlar müslümanların bayram telakkisine garip gelir. Öte yandan İslam'ın 'tatil' odaklı bayram anlayışı olmadığı gibi tembelliği yücelten ve ataleti tahkim eden bayram tutkusuna yol vermez. Günümüzde 'tatil eksenli dini bayram' telakkilerinin de İslam geleneğinden gelmediğini hatırlamak gerekir.

İslam'da bayram Hacı Bayram Veli'nin mısralarında geçtiği üzere 'Hak ile bayram' diye tabir edilen vuslat anını anlatır. Biz vuslatın bayramını kutluyoruz. Ramazan bayramı üzerinden meseleyi düşünersek, oruçla ikmal edilen marifet neticesinde ortaya çıkmıştır bu bayram. Biz oruç tutarken imsak ve iftar eylemiyle Allah'ın iki ismini düşündük, daha doğrusu iki isimle alemleri yaratmasını düşündük durduk. Bir ay boyunca Allah ile beraberdik, O'nun yaratma eylemini, bizi ve alemleri var edişini temaşa eyledik. Allah el-Masik ve benzeri isimlerle tuttuğu ve kapadığı alemleri, el-Fatır, el-Fatih gibi isimleriyle açarak her an içinde yeniden yaratır. Biz yaratılışı temaşa etmek üzere oruç tuttuk, başka bir maksadımız yoktu. Bedenimizdeki değişimlerle (daralma-açılma) yaratma eylemini müşahedeye niyetlendik, nasip olur diye temenni ettik. Yemeyerek-içmeyerek ve hazzımızdan uzak durmakla es-Samed'in istiğnasına gitmeye bir yol aradık; O'nun istiğnasını idrak etmek bizde ihlas, yani bütün işlerimizde ve hayatımızda mutlak beklentisizlik erdemine ulaşmak demektir. Kadir gecesinde ziyadeleşen bir coşkuyla mesele kemaline vararak yaratmanın ne olduğunu, alemin ve tüm varlığın değerini idrak ederek insan olmanın anlamını temaşa ettik. O zaman şöyle demeliyiz: Ramazan'ı kimle geçirdiysek bayramımızı da O'nunla idrak edeceğiz.

BİR AYET

"İşte kitap; onda asla şüphe yoktur. O, günahattan sakınanlar için bir rehberdir. " **Bakara /2. Ayet**

BİR HADİS

"Size iki şey bıraktım. Onlara sınımsız sarıldığınız sürece sapıklığa düşmezsiniz. Allah'ın Kitabı Kur'an ve Resül'ünün sünneti"

(Muvatta', Kader 3).

BİR ŞİİR

Can bula cananını, / Bayram o bayram ola
Kul bula sultanını, / Bayram o bayram ola

Hüzn-ü keder def ola / Dilde hicâb ref ola
Cümle günah aff ola / Bayram o bayram ola.

Mevlâ bizi af ede / Gör ne güzel 'ıyd ola
Cürm ü hatâlar gide / Bayrâm o bayrâm ola.

Mevlâ'yı cândan seven / Rızâ-yı Hakk'a eren
Lutf-i Hudâ'ya güven / Bayrâm o bayrâm ola.

Tevhîd ede zevk ile / Hakk'ı seve şevk ile
Tasdik inerse dile / Bayrâm o bayrâm ola

**10 NİSAN ÇARŞAMBA
BAYRAM NAMAZI: 07.04**